

וזכני לגדל

הרב אשר יהואל קסל

רב כפר הנוער זוהרים וראש ביהמ"ד 'משנת אבות'

לשאלות והרצאות: kasel@kfar-zoharim.org.il

יש דרך אחרת

כי אתה הולך לטפל בעצמך ולעשות את הדברים נכון, יש תקווה, זו לא סיסמה".

הקראתי לראובן את דברי רבנו יונה, "מן הטובות אשר היטיב השם יתברך עם בראיו, כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם ולנוס מפח פשעיהם. לחשוך נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפו. ולמדם והזהירם לשוב אליו כי יחטאו לו לרוב טובו וישרו, כי הוא ידע יצרם שנאמר (תהילים כה) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו, לא סגר בעדם דלתי תשובה שנאמר (ישעיה לא) שובו לאשר העמיקו סרה. ונאמר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם." חתמתי לא לפני שפניתי לראובן ואמרתיו לו, "כן, רבנו יונה התכוון בדיוק אליך, המילים הללו כאילו נכתבו במיוחד עבורך" אמרתיו.

למחרת הפגישה איתי, ראובן הלך לאבחון מסוכנות ויצא לדרך עם טיפול. אני סומך עליו שהוא יצא מהטיפול הזה טוב יותר ממה שהוא נכנס, אבל אני נשארתי עם הרהורים. אני בטוח שאין קורא מכל קוראיי הנאמנים שחושב אחרת, או שחושב שמותר לפגוע, אבל אנחנו סיגלנו לעצמנו את מחשבות הכפירה, שאם אדם אכן עשה מעשים חמורים, דינו בארבע מיתות בית דין ומשם התוצאה, שמי שעובר על הדברים הללו, מבקש להכחיש.

האדם יודע טוב ורע מה הוא, אבל הוא לא מסוגל לחיות עם אשמה כל כך חמורה, ולכן זה נמצא על הסקאלה של בין הכחשה גורפת, לבין "גדול עווני מנשוא... והיה כל מוצאי יהרגני".

מעבר לכך שהאירועים הללו צריכים לגרום לנו לדבר עם ילדינו, על עולם התשובה המעשי של כל אחד ואחד. עלינו להסביר לילדים שאין עבירה שאין עליה תשובה, "לנוס מפח פשעיהם" כפשוטו. ואדרבא, כוחו של כל יהודי הוא בכך שהוא מודה ועוזב. כן, זה לא מקל על המעשה ועל הפגיעה של מי שנפגע, אבל זה הופך את הפוגע למועיל. כמי שנפגע, אני יודע לומר את הדבר הבא: אין לי שום עניין בפוגע, ואין לי כל רצון ממנו, למעט בקשה אחת והיא שייקח אחריות! תעמוד מולי ותבקש סליחה מעומק הלב, תאמר לי שחטאת, שעוית, שפשעת ושהרסת לי את החיים.

כחברה אנחנו צריכים לעשות חושבים על השפה שלנו, איך אנחנו מעבירים מסר, שכוונתנו לא לנקום, ולא להעניש, אלא לסלק את הפגיעה, כדי שהיא לא תמשיך. ומאידך ידינו פרושות לקבל את הפושעים. שלא תטעו, זה לא אומר שהם ימשיכו את מהלך חייהם באותה הדרך, כי זו אינה תשובה. אבל זה כן אומר, שאנחנו כחברה נאפשר להם להיטיב את דרכם. אנחנו נקבל את המשפחה של הפוגע, ולא נגרום להם להיפגע כי ראש משפחתם פוגע. ואז אולי הפוגע יעצור מוקדם, ויבקש עזרה. כי הוא יבין שיש דרך אחרת, יש תשובה בעולם.

ראובן, היה בחור ישיבה למדן, ירא שמים וכזה שהורים רבים היו מתגאים בו, בכל תחומי החיים. למעט עניין אחד שבגללו הוא טרח ובא לחדרי. ראובן שכאמור היה למדן וחריף, היה גם מספיק פיקח כדי להבין את הרחש בחש שסובב סביבו, והוא חיפש עזרה, עד שאחד מרבני הישיבה, הציע לו לפנות אליי.

לקח לו כמה ימים טובים עד שהוא עשה מעשה, חייג וביקש פגישה. גם כשהוא כבר הגיע, לקח לו זמן אצלי בחדר לפתוח את סגור ליבו, ולדבר על הכאב הגדול. הלכנו סחור סחור, עד שהסיפור עלה. ראובן היה כבוש ונזוף, חש שהסיפור שהוא הולך לספר, הולך להיות סופו. כזה שאחרי שהוא יספר אותו, לא תהיה לו תקומה, ואני ישתיתי ותליתי את עיניי בו, נותן לו את כל הזמן לדבר.

הסיפור של השבועות האחרונים, הביא לפתחי סיפורים רבים. הטריגר, פתח פצעים רבים. ואני לתומי חשבתי שזה עוד סיפור מני הסיפורים הרבים, שצפו בעקבות האירועים. נשמתי עמוק, וחיכתי למוצא פיו של ראובן, נתתי לו את הזמן ואת המקום, נשמתי עמוק כמו שאומרים ונתתי לו את החיזוק כדי שיהיה רגוע. אמרתיו לו שהשולחן בחדר שלי שמע כבר את כל הסיפורים האפשריים, והוא יכול להיות רגוע. "אני פה כדי לעזור לך, אני אעשה הכול בשבילך" הבטחתי והוספתי שהוא יכול להיות סמוך ובטוח שאני לא אספר את סיפורו לאי מי בעולם, ואני אשמור את סודו עד למוות. ראובן עדיין לא הצליח לפתוח את פיו וכבר חלפה שעה מאז שהוא נכנס לחדר, ואני כבר חשבתי להציע לו פגישה נוספת, כדי לשמוע את סיפורו, אבל אז הוא החל לדבר.

"אני פוגע בחברים שלי" הוא לחש, ואני תיקנתי אותו בתמימות, "לא, אתה פגוע". אבל ראובן לא השאיר מקום לספקות, "אני פוגע, אני עושה מעשים חמורים, מגיע לי עונש מוות ה' ירחם. אני צריך למות" הוא חזר על עצמו. "אני עשיתי מעשים נוראיים, אני עברייני". הגיליון יכלה ומילותיו של ראובן לא יכלו, כי הוא שפט את עצמו לחומרא, ולא, אני לא ממעיט ממעשיו, אבל השפיטה שלו הייתה ללא הלימה בין מעשיו לבין המבט שלו על עצמו.

הדמיון שלי על ראובן היה כקין בשעתו, כזה שאין לו מקום בעולם. "גדול עווני מנשוא" "והיה כל מוצאי יהרגני" אומר קין ואני מרגיש כי כך מבין ראובן שיושב מולי, חושב שכל מוצאו יהרגהו.

במשך כמה שעות רצופות, ישתיתי עם ראובן כדי להסביר לו על מעלת התשובה וכדי לסדר את הדרך בה הוא צריך ללכת, כדי לעשות תשובה. כזו תשובה שתגרום לו שהוא לא ימשיך לפגוע מחד, ומאידך יהיה לו מקום בעולם. זו הייתה מלאכה לא קלה כלל וכלל, שכן מתברר שאת הלכות תשובה הכיר ראובן על בורים, אבל להאמין בתשובה, ראובן לא היה מסוגל. הוא היה משוכנע שאין מצב בעולם שלאחר שהוא יודה, הוא יכול להמשיך בחייו. "זה הסוף שלי" הוא התבטא ואני הפכתי את הסוף להתחלה. "אדרבא" אמרתיו לו, "מכאן אתה הולך לעלות, אתה הולך להיות טוב באמת.